

Huvudman

Praktiska Sverige AB, org nr: 556257-5786
epost@praktiska.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Praktiska Gymnasiet Norrköping i Norrköpings kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att senast **fredagen den 30 augusti 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärd avseende brist rörande bedömning och betygssättning utifrån elevernas resultat på de nationella proven. Vidtagen åtgärd ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Praktiska Sverige AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen och får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Praktiska Sverige AB ska vidta följande åtgärd

Bedömning och betygssättning

1. Se till att skolans lärare vid betygssättning i kurser där elever genomfört nationella prov särskilt beaktar elevens resultat på det nationella provet. Av huvudmannens redovisning ska det framgå vilka elever som gjort nationella prov i matematik under vårterminen 2024 och vad de har fått för betyg på det nationella provet respektive på den kurs för vilket provet gjordes. I de fall elevens kursbetyg avviker från resultatet på det nationella provet ska det anges hur det nationella provet särskilt beaktats vid betygssättningen på kursen (15 kap. 25 a § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:6224) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Praktiska Gymnasiet Norrköping i Norrköpings kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Praktiska Gymnasiet Norrköping följer gällande bestämmelser om bedömning och betygssättning utifrån elevernas resultat på de nationella proven.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever och lärare den 20-21 november 2023 samt med rektor den 30 november 2023. Intervjuade lärare har varit undervisande lärare i ämnena svenska, engelska och matematik. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat nationell statistik och statistik som inkommit från huvudmannen. Huvudmannen har även yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Bedömning och betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolverkets nationella statistik från vårterminen 2022 avseende relationen mellan kursbetyg och kursprovsbetyg framgår bland annat följande. Av samtliga de elever i riket som genomförde nationella prov i matematik 1A fick 47,2 procent av

eleverna högre kursbetyg än vad de fick i kursprovsbetyg på de nationella proven. Vårterminen 2023 fick 30,4 procent av eleverna högre kursbetyg än vad de fick i kursprovsbetyg på de nationella proven.

Av inrapporterad statistik från Praktiska skolan Norrköping till Skolverket framgår att 69 elever vid Praktiska Gymnasiet Norrköping gjorde nationella prov i matematik 1A under vårterminen 2022. Av dem fick 91,3 procent av eleverna högre kursbetyg än vad de fick i kursprovsbetyg på de nationella proven. Av statistik från vårterminen 2023 framgår att 89 elever gjorde nationella prov i matematik 1A och att 93,3 procent av eleverna fick högre kursbetyg än vad de fick i kursprovsbetyg på de nationella proven. Av den statistik som huvudmannen inkommit med till Skolinspektionen från vårterminen 2023 framgår att 109 elever vid Praktiska Gymnasiet Norrköping gjorde nationella prov i matematik under läsåret 2022/2023. Av 109 elever var det 70 elever som fick F i betyg på de nationella proven och 18 elever som saknade betyg från de nationella proven. 96 av 109 elever fick betyget E, D eller C i kursbetyg.

Huvudmannen har i yttrande till Skolinspektionen uppgett att det stämmer att elever som läst matematik i årskurs 1 har fått högre betyg än vad deras resultat på de nationella proven visat. Enligt huvudmannen finns det emellertid skäl för detta. Skolan har tvåläraresystem inom varje ämne där nationella prov görs. Sambedomning sker och lärarna har gemensamma diskussioner kring elevernas resultat. Utöver de nationella proven har skolan även genomfört ett antal provtillfällen där gamla nationella prov har använts. Detta för att få ett mer rättvisande underlag vid betygssättningen. Då det på skolan fanns en teori om att eleverna hade bättre kunskaper än vad de kunnat visa upp vid ett enda provtillfälle delade undervisande lärare upp provtillfällena då gamla nationella prov genomfördes till flera olika tillfällen. Det visade sig då att eleverna presterade bättre vid varje enskilt provtillfälle än vad de gjorde vid ett samlat nationellt prov. Vid betygssättning har en sammantagen bedömning av elevens kunskaper gjorts och resultatet på de nationella proven har särskilt beaktats. Även andra examinationsformer såsom skriftliga och muntliga examinationer samt ämneskunskaper som eleverna visat upp vid andra tillfällen har ingått i bedömningsunderlaget.

I intervjuer med lärare och rektor framkommer att eleverna på skolan gör nationella prov i matematik under vårterminen. Efter de nationella proven i matematik vårterminen 2023 upptäckte både lärare och rektor att de kunskaper som eleverna visat upp i samband med de nationella proven inte stämde överens med de kunskaper som eleverna visat upp tidigare under läsåret. De bestämde därför att låta eleverna göra en komplettering/omprov. Rektor uppger att kompletteringen bestod av ett gammalt nationellt prov samt några extra frågor, då de nationella proven inte testar allt centralt innehåll i kursen. Vid kompletteringen valde lärare och rektor att dela upp proven i matematik vid tre olika tillfällen.

Rektor uppger att elevernas resultat på kompletteringen stämde bättre överens med de kunskaper som eleverna tidigare visat upp under året. Rektor känner sig trygg med att lärarna särskilt beaktar resultaten på de nationella proven vid betygssättningen.

Intervjuade elever uppger att de nationella proven har stor betydelse men att lärarna vid betygssättningen för kursen även tittar på vad eleverna gjort under resterande delen av året. Flera elever berättar dock att de nationella proven inte kan sänka elevernas betyg och förklarar att om det inte går bra på de nationella proven kan eleverna få göra en uppgift eller komplettering efter de nationella proven.

Någon intervjuad lärare uppger att resultaten på de nationella proven inte väger extra tungt vid betygssättningen. Flera intervjuade lärare uppger att de nationella proven beaktas särskilt vid betygssättningen och att de nationella proven vägs in i bedömningen av elevernas kunskaper. Lärare uppger samtidigt att alla kan ha dåliga dagar och att det ska finnas möjlighet till komplettering för eleverna, att elevernas betyg justeras utifrån resultaten på nationella proven tillsammans med resultaten på omproven samt att elever som under vårterminen 2023 fick ett F både på de nationella proven och på omprovet fick ett F i kursbetyg. Flera lärare berättar också att många elever blev underkända på de nationella proven i matematik under vårterminen 2023 eftersom de bara skrev sina svar utan att visa hur de gjort sina uträkningar.

Samtliga intervjugrupper uttrycker att eleverna på skolan blir mycket stressade vid provsituationer. Rektorn och flera intervjuade lärare uppger att de nationella proven inte är anpassade efter det elevunderlag som finns på skolan, att eleverna inte klarar av att ha prov en hel dag och att flera elever gick hem eller inte orkade slutföra de nationella proven i matematik under vårterminen 2023. Rektor framför även kritik gentemot de nationella provens upplägg i matematik som innebär att samtliga prov görs på en och samma dag. Flera lärare uppger att skolans elever är svaga i matematik. Någon lärare uppger att många av eleverna har svårt med matematik om de inte får ta hjälp av miniräknare. Flera lärare uppger att elever har kunskapsluckor eller saknar de kunskaper som krävs. Någon lärare uppger även att många elever känner att de inte orkar genomföra de nationella proven om de inte kan få allt förklarat för sig eller få hjälp med att tolka frågorna.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av 15 kap 25 a § skollagen framgår att vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Av förarbetena till bestämmelsen framgår bland annat att elevernas resultat på de nationella proven bör ha en särskild betydelse som underlag för betygssättningen. En lärare kan inte bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprovat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att provet särskilt ska beaktas vid betygssättningen understryker alltså att resultatet på ett nationellt prov normalt sett har en större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst (prop. 2017/18:14 s. 25-26).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att ett stort antal elever under de senaste två läsåren, i ämnet matematik, fått högre kursbetyg än det resultat som eleven fått på det nationella provet. Den avvikelse som finns på skolan är stor i jämförelse med riket och framstår därför som anmärkningsvärd.

Visserligen uppger flertalet lärare och elever samt rektor att resultatet på de nationella proven väger tungt i betygssättningen, men såväl lärare som rektor ger samtidigt uttryck för att de ser problem med de nationella proven i matematik och att använda dessa vid betygssättningen. Detta eftersom de nationella proven inte är anpassade efter elevgruppen på skolan. Det uppges bland annat att eleverna blir mycket stressade vid provsituationer, att eleverna har svaga kunskaper i matematik och att de inte orkar genomföra proven en hel dag. Skolan har därför gett elever som fått betyget F på de nationella proven möjlighet att göra kompletterande prov i form av gamla nationella prov, där delproven delas upp och genomförs under flera dagar. Vid dessa tillfällen har eleverna bättre kunnat visa upp sina kunskaper. Flera lärare uppger också att elevernas betyg justeras utifrån resultaten på de nationella proven tillsammans med de därefter genomförda omproven och ger som exempel att elever fick F i kursbetyg om de fick F *både* på de nationella proven och på omprovet.

Skolinspektionen finner utifrån det som beskrivits ovan att det får anses sannolikt att skolan inte särskilt beaktar resultatet på nationella prov i matematik på det sätt som ska göras vid betygssättningen på enskilda kurser. Detta är en brist.

Skolinspektionen konstaterar att de nationella proven är noggrant utformade för att motsvara betygskriterierna i respektive kurs. Eleverna på skolan gjorde de nationella proven under vårterminen i relativt snar anslutning till betygssättningen. Elevernas svårigheter med att klara de nationella proven kan således, i likhet med vad flera lärare ger uttryck för, tala för brister i deras kunskaper i förhållande till betygskriterierna för kursen. Om resultaten på de nationella proven inte särskilt beaktas vid betygssättningen kan det få som konsekvens att orättvisa uppstår

gentemot elever på andra skolor som genomför samma nationella prov på samma svårighetsnivå och i samma kurs i enlighet med Skolverkets instruktioner. Att man på skolan inte särskilt beaktar resultaten på de nationella proven vid betygssättningen medför således risk för att man åsidosätter likvärdigheten i betygssystemet.

- - -

Beslutet har fattats av utredare Johanna Tinghammar Bruck.

Utredare Elin Andersson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets handläggning har även utredare Gustav Nilsson medverkat.

X Johanna Tinghammar Bruck

Johanna Tinghammar Bruck
Beslutsfattare
Signerat av: Johanna Tinghammar Bruck

X Elin Andersson

Elin Andersson
Föredragande
Signerat av: Elin Andersson